lasteſt nad lõiwad maha ja kihutaſiwad põgenema. Niiſugune õnn tegi neid julgeks. Kümnendal päewal jõudſiwad nad Kalka jõe ääre, mis Aſowi mere jookſeb (nüüdſes Jekaterinoſlawi kubermangus, Mariupoli linna ligidal). Siin algas hirmus sõda Tatarlaste sõjawäe hulkadega: wõideldi kangeste ja wahwaste. Aga ka siin puudus üksmeel: tapeluſt ei alganud mitte kõik würstid ühtlaſi, nagu üleüldine plaan oli. Üks würſt hakas tapeluſt peale, ilma et ta teistele selleſt sõnakeſtgi oleks ütelnud, seſt ta kartis, et teiſed würstid tema käeſt anu ära wõidawad. Ta sai ka omale anu! Kui teiſed Wene würstid alles laagris oliwad ja midagi selleſt ei teadnud, et Wenelaſed juba Tatarlastega teppides wõitleſiwad, siis tungiſiwad Tatarlaſed ikka enam ja enam edaſi, nõnda et Polowtſerid enam wastu ei jõudnud seista ja hakaſiwad põgenema Wenelaſt enestega ühes kiskudes otſe Wenelaste laagri poole. Nüüd nägiwad Wene würstid, mis selleſt wälja tuleb, kui oma anu taga ajad. Nad tegiwad kindlaks oma laagri ja lõiwad Tatarlaste pealetungimiſt kolm päewa tagaſt. Siis pruukiſiwad Tatarlaſed kawaluſt. Nad tõutaſiwad wandega würstiſid elus ära lasta, kuid maksu nad nõudſiwad. Aga kui würstid endid nende alla heitſiwad, lõiwad Tatarlaſed kõik Wenelaſed maha, ja würstid ſiduſiwad nad kinni, paniwad nad laudade alla ja istuſiwad nende laudade peale jõõma ja pitſitaſiwad neid puruks. See, kes selle õnnetuſe Wenelaste peale oli saatnud, et enesele anu ja kuulſust saata, peaſis Dnepri jõe ääre, põgenes üle jõe ja käskis kõik lootſikud ära põletada, et Tatarlaſed mitte teiſele poole jõge ei saaks. Tatarlaſed ajaſiwad Wenelaſt Dnepri jõeni taga. Rahwas tuliwad linnadeſt ja küladeſt hirmſatele wõitjatele preeſtrite ja ristidega wastu, lootuſes, et nende hirmuſt wiha waigiſtada, aga Tatarlaſed põletaſiwad ilma armuta linnu ja häwitaſiwad külaſid, ja tapſiwad elanikkuſid maha, ilma et nad wahet oleksiwad teinud naiste ehk meeste, noorte ehk wanade wahel. Aga enne kui nad weel Dnepri jõe ääre oliwad jõudnud, pöörſiwad nad äkitſelt ümber ja kaduſiwad ſinna ära, kuſt nad oliwad tulnud. Wene rahwas oliwad kahe wahel, — nad ei teadnud, mis rahwas nad õieti on, ja kuſt nad tulnud?

Ajaloo kirjutaja kirjutab 1224. aasta kohta järgmiſelt: „Tuliwad tundmata rahwas; keegi ei tea, kes nad on, kuſt ja mis ſugu ja miſugune uſk neil on, ja neid hüütakſe Tatarlasteks. Jumal üksi teab, mis rahwas nad on; õpetatud mehed, kes raamatuid loewad, wõiwad selleſt jutustada, aga mitte meie: kirja pandi üksnes mälestuſeks need õnnetuſed, mida nad Wenemaa peale saatſiwad.“

See õnnetus tuli ootamata, äkitſelt Wenemaa peale; palju Wene rahwaſt langes selles werises wõitlemiſes. Aga würstid ei wõtnud selleſt mitte õpetuſt: nad hakaſiwad jälle eneste keskel wanal wiisil tülitſema.

Sellele õnnetuſele tuliwad uued õnnetuſed juure. Arulõne põud tuli; igal pool põleſiwad metſad ja sood; ſuitſu pilwed katſiwad taewaſt, pimestaſiwad päikeſtgi. Kuum oli nõnda lange, et linnud õhu seest ſurnult maha kukkuſiwad. Teiſes kohas ſadas jalle ilma wahepidamata wihma; hein, wili mädaneſiwad aasade ja põldude peale ära; wiljakuünid ſeiſiwad tühjad. Järgmiſel aastal külmas kõik talwewili ära: wiljahunnad tõuſiwad iilg kõrgele. Näig tuli kätte, haiguſed ja katk möllaſiwad hirmſaste. Waeſed inimeſed sõiwad sammalt, tammetõruſid, pärnakoort, kaſeſiid ja koeri. Laastamiſed algaſiwad; rahutu ja korratu olek tegiwad õnnetuſt weel ſuuremaks. „Ei olnud halaſtuſt inimeste teskel, räägib ajaloo kirjutaja: näha oli, nagu ei armastaks isa poega, ema tütart. Naaber ei tahtnud naabrile leiwapalukeſt murda.“ Kes jõudis, põgenes ära teiſe kohta; aga õnnetus oli terwel Wenemaal, kuid Kiewis mitte. Smolenskis ſuri haiguſe ja näljа kätte umbes 30 tuhat inimeſt, Nowgorodis — 42 tuhat. Rahwa peale tuli ſuur hirm ja wärin. Taewa küljes oli määratu ſuur ſabagatäht näha. „Õnnetus tulemas,“ rääkis rahwas kartuſes. Õnnetus tuli ka, ehk küll taewa tähed ja looduſe nähtuſed, nagu ſabagatäht, põud ja näig, siin mitte süüdlaſed polnud. Aga kui keegi selle hirmſa õnnetuſe juures süüdlane oli, siis oli see rahwas ise: ei olnud nende keskel ühteſündimiſt, ühtmeelt, muud kui alaliſed tülid. Seda ju iſegi teate, et warandus midagi ei aita, kui perekonnas ühteſündimiſt pole.

Ja waata, 13 aastat pärast Kalkajõe lahingit, toodi uueste sõnumeid, et Tatarlaſed jälle Wenemaa rajades seda laasta-